

Vojenství u nás a v cizině.

Plukovník gšt. Jiří Birula:

† Generál Pavel Fědorovič Rjabikov.

V Praze zemřel dne 27. srpna generál Rjabikov, který byl po mnoho let řádným členem Vědeckého ústavu vojenského a spolupracovníkem našich Vojenských rozhledů. Narodil se v r. 1875 na Dálném východě v Possietu. Po absolvování vojenské reálky a dělostřelecké akademie začal svou vojenskou kariéru v Sevastopolu u 13. děl. brigády. V r. 1901 po absolvování Nikolajevské válečné školy věnuje se válečnému zpravodajství a vbrzku získává v tomto těžkém oboru značných teoretických zkušeností. Doplnuje je prakticky ve válce rusko-japonské, které se zúčastnil jako přednosta zpravodajského oddělení různých štábů.

Jako plukovník odchází do světové války, kde svou zpravodajskou činností v nejširším měřítku obzvláště vyniká a získává četná vyznamenání a pochvaly jak ruské, tak i francouzské a anglické armády.

Po úspěšném velení pluku byl povýšen v r. 1917 na brig. generála a povolán jako profesor válečné školy, kde přednášel zpravodajství v míru a ve válce. Vbrzku uveřejňuje svou velkou disertační práci o válečném zpravodajství. Tato jeho práce byla vskutku jedinečnou a měla velký ohlas ve všech spojeneckých armádách.

Do republiky přijíždí v r. 1924 a pokračuje dále ve svých odborných studiích, z nichž mnohé byly uveřejněny ve Vojenských rozhledech, jsouce často komentovány v našem denním i cizím tisku.

Ač úplně upoután na lože, zajímá se do posledního dne o svůj oblíbený obor a umírá doslova uprostřed rozevřených knih, revuí a spousty rukopisů, ani snad netuše, že odchází tam, odkud již není návratu.

Vědecký vojenský ústav projevuje mrtvému svou hlubokou úctu.

—t:

Reorganisace československé armády podle německých zpráv.

Ríšsko-německý politicko-vojenský časopis „Deutsche Wehr“ přináší v čísle 24 z 10. června 1932 zprávu o reorganizaci naší armády. Aby mohla být posouzena míra informovanosti časopisu, uvedeme úplný překlad článku, ponechávající i německé názvosloví:

Vnitřní organizace čs. armády není ještě ukončena. Dosud byla československá armáda organizována ve 12 divisích pěchoty o 2 brigádách po 2 plucích, jezdeckvo s 10 pluky ve 3 brigádách. Nová organizace zamýšlí trojdílný systém u pěchoty i u jezdeckva. Podle nového programu bude prý se jezdecká brigáda skládati z 3 pluků, z 1 praporu cyklístů, z 1 praporu motorisované pěchoty, z 1 dělostřeleckého oddílu (7.5 cm) a z 1 oddílu houfnic (10 cm), hlavně k podpoře pěšího praporu, pak z 1 rotý obrněných vozů, z rotý ženijní a rotý spojovací, jež obě budou zmotorisovány. Program se úplně uskuteční již v nejbližší době.

Organisace nejvyšších vojenských míst se shoduje s francouzskými zásadami. Je tu „Válečná rada“, kterou tvoří náčelník hlavního štábu, generální inspektor a velící generálové za předsednictví ministra války. Do působnosti válečné rady náleží hlavně otázky výcviku a organisace. Zároveň se uvažuje o otázce zřízení „Rady obrany státu“; o tom zatím pracují „meziministerské komise“ u hlavního štábu. Nepochybně bude úkolem organisace tohoto orgánu maximální příprava národních sil pro obranu státu.

Vybudování letecké zbraně podstatně pokračuje. Počet leteckých pluků je zvýšen z 3 na 6; podle odhadu mají dojista přes 1000 letounů. Není ještě rozhodnuto, zda pěchota dostane pěchotní děla nebo těžké kulomety. Dělostřelectvo bude prý co možná motorisováno.

Vysokou úroveň má vojenská výchova mládeže, v které nejdůležitější úlohu hraje Sokol asi s 650.000 členy.

Vzdušná obrana země je budována na nejširších základech. Podle usnesení Rady obrany státu zřizují se ve všech městech oddělení k organisování vzdušné obrany.

Plukovník gšt. býv. ruské arm. V. Dobrynin:

Sovětská vojenská encyklopedie.

Sovětská vojenská literatura se obohatila novým dílem, vzbuzujícím pozornost čtenáře, který se zajímá o novoty sovětského vojenství. Vyšel I. díl „Sovětské vojenské encyklopedie“.

Bohužel nemáme dosud možnosti prostudovati tuto knihu, a proto jsme co do jejího posouzení odkázali na data, uveřejněná v časopise „Krasnaja Zvezda“ ze dne 14./V. 1932.

Ústřední místo v knize zaujímá Leninovo učení o válce a problémy moderní války. Podle výnosu CK. (Centrálního komitétu) z 15./VIII. 1931 „má být kniha bojovou i aktuálně politickou, má vyzbrojovati... masy marxisticko-leninskou teorií“. Podává se v ní charakteristika přípravy státu i armády k válce, organisace armády, operačního umění i strategie, vzrůstu vojenské techniky a politické práce v rudé armádě i v armádách kapitalistických, vzrůstu jejich ozbrojených sil a mobilizačních možností. Dále se probírá světová válka a ruská válka občanská.

Článek zdůrazňuje obtíže práce tím, že „spousta problémů války a vojenství je dosud v stadiu vědeckých výzkumů“; materiálem k studiu je „dědictví“ Marxovo, Engelsovo, Leninovo, Stalinovo, Frunzovo, Vorošilovovo, výnosy strany a kominternu.

Druhá obtíž záleží hlavně v tom, že „teoretická práce pokulhává za praktickou potřebou, existuje jistá mezera mezi vývojem teorie a praktickými úspěchy“.

Při plnění úkolu narazila redakce na nesnáze, vyplývající „ze slabosti autor-ských kádru“, což mělo za následek zbytečné přezkoušení prací a zdržení s vydáním 1. dílu.

Práce, které v něm vyšly, jsou rozděleny podle oborů takto:

taktika, operační umění, strategie, organisace, zásobování	120 článků,
politika, politická práce	43 „
výzbroj a vojenská technika	363 „
dějiny válek a válečnického umění	123 „
ekonomie války	23 „
vojenský zeměpis	207 „
ostatní obory	35 „

úhrnem 914 článků.

Ačkoli 1. díl obsahuje jen slova od „A“ do Aerodrom“, jsou v něm přece dosti důležité články z taktiky i techniky. Podle posudků čtenářů „může 1. díl poskytnouti dostatečné možnosti materiálu k prohloubení vojenské, politické a technické přípravy velitelského sboru“. Jsou v něm „na podkladě marxisticko-leninské teorie války zpracovány problémy moderního válečnictví“.

Hlavní nedostatky 1. dílu podle časopisu „Krasnaja Zvezda“:

Nebylo věnováno dosti místa otázkám taktiky, operačního umění, vojenské techniky. Otázky zeměpisné a hospodářské zabraly poměrně mnoho místa. Kniha je přetížena materiálem, nemajícím vojenského významu.

Ve vojenských historických pracích nebyly dostatečně osvětleny zkušenosti ze světové války, v mnohých článcích není přehledných závěrů. Odborné články nebyly vyloženy dosti populárně (aerodynamika).

14. května byla v CDKA. (Centralnyj dom krasnoj armii) organisována konference o posouzení 1. dílu.

II. díl vyjde o 15. výročí říjnového převratu a III. díl o 15. výročí rudé armády.

Plukovník gšt. býv. ruské arm. Dobrynin:

Ruské vojenské periodické písemnictví.¹⁾

I. Sovětské ruské písemnictví.

A.

Vojenské sovětské nakladatelství.

Neuvěřitelná komunistická centralisace jeví se i ve voj. vydavatelství. Všecka vydavatelská činnost je nyní soustředěna v rukou „Státního vydavatelství“ (Gosudarstvennoje izdatelstvo, GIZ.). Účel tohoto opatření je zřejmý: komunismus, potlačuje každou svobodnou myšlenku, musí tak učiniti ovšem i s myšlenkou vojenskou. Na první pohled se zdá podivným, proč tedy bylo dovoleno tisknouti shora zmíněné práce Novického, Svěčina²⁾ a Morozova?³⁾ Odpověď je snadná. Byť se komunisté sebe více vynášeli svými „novými“ „vědeckými“ hvězdami, není věda již tak lehká, aby se s ní mohli spraviti lidé, kteří přistupují k otázce se zřejmě zaujatou myslí. Vojenští vědečtí pracovníci, jako ostatní pracovníci vědy, propracovávají se dlouhou životní a praktickou zkušeností a na každý způsob jsou povinni míti pevnou vědeckou přípravu, aby bylo lze o jejich názorech vůbec uvažovati. Lidi s pevným vědeckým myšlením už není tak mnoho. Takoví pracovníci jako Novickij, Svěčin a Morozov jsou známi již dávno. Kdyby komunisté nepustili do tisku jejich prací, nebylo by v sovětské armádě solidní vojenské literatury a nikdo by ji nečetl. Vždyť je směšné čísti vědecké poučování Buděnného, vypracované mu „specami“ nebo jeho kritiky⁴⁾, a předmluvy. Bohužel taktika a strategie jako nauky diskusni, dávají možnost vystupovati v tomto oboru i různým nedoučkám, soudicím, že zde není třeba hloubky vědecké a je třeba „originálnosti myšlenek“. Tím se vysvětluje smělost, s jakou se v tomto oboru objevily komunistické hvězdy, opírající se o Marxe, Engelse, s čímž kdysi ani sám Bronštejn nesouhlasil...

¹⁾ Doplnkem k čl. Vojenský periodický tisk v SSSR.: VR. roč. IX., str. 498; viz dále VR. roč. IX., str. 423: německé voj. písemnictví, str. 671: polské...; roč. X., str. 47; italské; roč. XIII., str. 530 a 650: francouzské.

²⁾ VR. 1930, č. 4. Str. 302—305.

³⁾ VR. 1930, č. 6. Str. 472—4.

⁴⁾ Na př. třebas jeho kritiku na knihu Egorova: „Lvov-Varšava“ ve „Voj. věstníku“ 1929 čís. 15, str. 56.

V státním nakladatelství je i vojenské oddělení, v jehož rukou je veškeré vojenské vydavatelství. K r. 1930 žurnál „Vojna a revoluce“ (kn. IV.), který měl velkou volnost a byl námi často recenzován, uveřejnil své splnutí se Státním vydavatelstvím, které dostalo monopolní právo vydávati všechnu vojenskou literaturu, předpisy, pomůcky, jakož i povinnosti rovněž monopolního zásobování armády veškerou vojenskou literaturou.

Přes to, že nechceme podati podrobná data o činnosti tohoto nového jednotného orgánu, můžeme říci, že jsou v něm tato vydavatelská oddělení: 1. Laciná knihovna; 2. Knihovna velitele; 3. Knihovna politického sboru; 4. Knihovna mladšího velitele; 5. Knihovna velitelského sboru v záloze; 6. Knihovna kádry záloh pěchoty; 7. Tatáž pro dělostřelectvo; 8. Tatáž pro jezdeckto; 9. „Na stráži“; 10. Časopisecká část; 11. Vojensko-vědecký spolek při válečné škole (VNO.); 12. Knihovna cizí vojenské literatury a j.

Veškerá knižní literatura a žurnály se rovněž vydávají Státním nakladatelstvím. Kromě tohoto ústředního orgánu setkáváme se při obeznamování se sovětskou vojenskou literaturou s těmito vydavatelstvími: 1. Vyšší vojenský redakční sovět, zřejmě patřící k Státnímu vydavatelství. 2. Vědecké předpisové oddělení štábu armády. 3. Osoaviachim. 4. Hlavní vojenská námořní vědecká redakce. 5. Vojenský kabinet charkovského institutu národního hospodářství a j.

B.

Dnešní vojenské noviny a časopisy.

V Časopiseckém oddělení ústřední, místo zaujímají časopisy: 1. „Vojenský věstník“; 2. „Vojna i revoluce“; 3. „Vojna a technika“.

Dva poslední časopisy jsou čtenářům Voj. rozhledů dostatečně známy. Pro úplnost přehledu zde připomeneme jen programovou část těchto žurnálů:

1. „Vojna i revoluce“ je měsíčník, orgán ústředního svazu „Osoaviachima“, vydávaný vojenským oddělením Státního vydavatelství.

Casopis se snaží obsáhnouti vojenství širokým programem, ale ježto v něm převládají spolupracovníci „nové“ formace, zbavuje to často tento zajímavý časopis objektivního vědeckého podkladu.

2. „Vojna a technika“. Ilustrovaný, vědecko-výzkumný technický časopis, vydávaný GIZ, a mající za sebou již desátý rok existence. V oboru techniky staví si časopis za úkol studium otázek dělostřelectva a obrněných sil, pušek a kulometů, ženijních a technických otázek, spojení, dopravy, voj. komunikací a voj. průmyslu. Dříve časopis vycházel v sešitech (3—4 tiskové archy velkého formátu), při čemž každé číslo bylo věnováno jednomu z vyjmenovaných oborů zvlášť. K r. 1930 se proměnil v „tlustý“ časopis, vycházející šestkrát do roka a projednávající uvedené otázky v částech. Časopis má solidní vědecké pracovníky a všechny otázky, kterými se zabývá, zasluhují vážné pozornosti. Této situaci napomáhá sám program časopisu; zde není „diskutačních“ částí a žádné diletantství se sem nehodí — zde je třeba důkladných vědomostí, zkušeností a ne fantasie. Dosud můžeme se v něm setkat se starými známými dělostřeleckými jmény: Grodskij, Smyslovskij, Citovič (prof. dělostřelecké vysoké školy) a jejich žáky: Surovcev a j.

3. „Vojenský věstník“. Ilustrovaný vojensko-politický týdeník s měsíčními přílohami: 1. „Sborník pěchoty a obrněných sil“; 2. „Dělostřelecký sborník“; 3. „Jezdecký sborník“; 4. „Rudoarmějská estrada“. Časopis trvá již 9. rok. Hlavní úkol: instruktivní a řídicí materiál v otázkách stranické práce pro střední a starší velitelský sbor. Již tento program mluví o malé vhodnosti časopisu pro vojenství. Zde je více politiky a ovšem v duchu programu komunistických špiček, příkazujících a poroučejících. Solidních pracovníků v oboru vojenském zde je málo.

4. Kromě uvedených a právě charakterizovaných sovětských časopisů je ještě časopis „*Osoaviachim*“, ústřední orgán spolku pro spolupráci s letectvem a chemií. Jeho program: a) projednávání všech otázek obrany; b) vojenské práce v obyvatelstvu; c) osvětlení práce vojenských veřejných organizací.

5. Obdobným orgánem je „*Bulletin Aviachima*“, vydávaný vojenským oddělením GIZ.

Z časopisů odborných můžeme zaregistrovat tyto:

6. *Dělostřelecký sborník*, který vznikl na počátku r. 1927; 7. *Střelecko-taktický sborník*, který zaměnil starý „*Věstník střelecké školy*“; 8. *Věstník vzduchoplavectva*, orgán hlavní správy vzduchoplavectva a hlavní správy vojensko-průmyslové; 9. „*Na hranicích*“, sborník Sdružení hraničářů učebního praporu pohraničního oddílu OPG. U. Pskov. Objem čísla 28 stran; 10. *Technika zásobování rudé armády*; 11. *Bulletin zásobování rudé armády*; 12. *Zápisky vojenského topografického úřadu štábu RKKA*, vydává se podle nařízení náčelníka vojenských topografů; vyšel již svazek LXXIII., zřejmě pokračující v číslování téhož předrevolučního časopisu; 13. *Vojensko-zdravotnický sborník*; začal vycházet v roce 1925. 14. „*Vojensko-zvěrolékařský sborník*“, orgán vojensko-veterinářské správy.

Kromě toho jsou ještě tyto další časopisy:

15. „*Armáda a revoluce*“ — Charkov — orgán ukrajinské jednoty okružního VNO.; 16. „*Vojenská myšlenka*“ — Turkestan; 17. „*Revoluční myšlenka*“ — Kijev; 18. „*Vojenský zahraničník*“ — Moskva; cílem časopisu je osvětlení cizí vojenské literatury; 19. „*Vojenský obzor*“ — Moskva; 20. „*Rudá armáda*“ — Moskva; 21. „*Vojenské vědění*“ — měsíčník hlavní správy voj. škol; 22. „*Rudý střelec*“; 23. „*Rudoarmejec*“ — měsíčník literatury a politiky; 24. „*Vojenská kniha*“ — bibliografický věstník vyššího vojensko-redakčního sovětu; 25. „*Vojensko-bibliografický informátor*“ — vydání tiskového oddělení a ústředního sovětu Osaviachimu, štábu a hlavní správy RKKA.; 26. „*Vojenská chemie*“; 27. „*Výstřel*“ — pěchotní časopis; 28. „*Rudá armáda i škola*“ — vydání knižního skladu PUR.; 29. „*Taktický sborník VNO. při válečné škole*“ — GIZ.; 30. „*Sibiřský střelec*“ — Novo-Nikolajevsk — čtrnáctideník; 31. „*Průvodce proletáře*“ — vojenský časopis.

V době, kdy jsme napsali první bibliografický přehled v roce 1924, zaujímaly v sovětské časopisecké literatuře významné místo: *Sborník prací VNO. při válečné škole* — kn. I—VI a 2. *Sborník statí z válečnického umění při těžké škole*. Koncem r. 1929 nesetkáváme se s nimi v citacích; rovněž není známkou, že by pokračovala v činnosti. Komise pro studium zkušeností světové a občanské války při válečné škole; tato komise vydávala kdysi pod redakcí starého profesora vál. školy Neznamova mnoho zajímavých prací.

Zbývá nám zmínit se o dvou sovětských vojensko-námořních časopisech.

1. *Námořní sborník*, který si pod redakcí „nových“ přisvojil pečeť starého předrevolučního časopisu a uvedl na obálce 82. ročník. Ve skutečnosti existoval všeho všudy dvě léta. Vydáván je Správou vojenských námořních sil.

2. *Bulletin vědecko-technického „Komiflota“* vydávaný touž správou jako shora uvedený časopis.

K úplnosti obrazu nutno ještě uvést časopisy nevojenské, ale věnující pozornost vojenským věcem v oboru historickém, vojensko-technickém a j. K takovým časopisům nutno především počítati „*Rudý archiv*“

Casto se ve vojenské literatuře setkáváme s narážkami na nevojenské časopisy, mající však též těsný styk s vojensko-technickými věcmi: 1. „*Život a technika spojení*“, měsíčník komisariátu pošt a telegrafů; 2. „*Statistický sborník*“ komisariátu komunikací; 3. „*Chemický průmysl*“ — vydání zástupců sjezdu tohoto průmyslu; 4. „*Zelezniční věci*“ — vyd. komisariátu komunikací; 5. „*Bezdrátový telegraf a telefon*“.

O hojnosti časopisecké sovětské práce nelze pochybovati — ale vnitřní její cena silně trpí hlavně z těchto příčin: 1. zanesení silného politického proudu do vojenské literatury a 2. snaha stůj co stůj dáti občanské válce charakter zřídla k čerpání základů a zkušeností moderního válečného umění a konečně 3. zaujatost a ne objektivnost vládní v tvorbě „nového“ vojenského života.

C.

Sovětská vojenská kniha.

Co se knižní vojenské literatury týká, tu pozorujeme zde velikou hojnost knih, jichž obsah však trpí značnou měrou týmiž nedostatky, na které jsme právě ukázali. Nedostatků těch téměř vůbec není (mimo nepatrné výjimky: Verchovský, Bonč-Brujevič a j.) u „starých“ vojenských literárních pracovníků, kteří se chápou otázky přísně vědecky.⁵⁾ Mezi knihami je mnoho politisujícího braku. A přes to je půda pro práci velmi příznivá — prostředky na to patrně jsou, o čemž možno souditi z množství vydaných knih. Hlavním vydavatelem voj. knihy sovětského Ruska, jak již řečeno, je totiž vydavatelstvo GIZ., které soustředilo ve svých rukou též vydávání vojenských časopisů. Obvyklý náklad 2—3 tisíce; mnohem méně je knih s nákladem 7—10 tisíc; jsou vydání (propagačního typu a předpisy), které se tisknou od 25 do 75 tisíc. Naproti tomu se velmi často setkáváme s nákladem 300—600 výtisků. To jsou obyčejné výtisky na rozmnožovacích strojích zvláštních odborných technických děl — a většinou o otázkách dělostřeleckých. To charakterisuje drahotu knižního vydavatelství a typografie vůbec v sovětském Rusku. Tytéž nedostatky pozorujeme i všude za hranicemi, což naléhavě staví před techniku typografickou zásadní otázku: zlevnění tisku a snížení nákladů na ceny, které by nebyly překážkou vzrůstu tištěného slova.

Z cizích revuí.

REVUE MILITAIRE FRANÇAISE, roč. 101 (1931), čís. 121—126, červenec-prosinec.

Contre-Admiral Castex: Les objectifs géographiques. Studie rozdělena na cíle v taženích námořních a pozemních se zvláštním zřetelem ke světové válce.

Mjr. Delmas: La guerre sur le plan des réalités.

Kpt. Regnault: Maršál Macdonald a jeho obrana dolního toku Rýna.

Pplk. Desmazes: Obrana opevněné posice u Namuru v srpnu 1914.

Pplk. Pugens: Vliv terénu na bitvu v Ardenách (v srpnu a září 1914).

Pplk. Variot: Křídelní akce po bitvě na Marně (v roce 1914).

Gylden: Vojenská kryptografie centrálních mocností.

Pplk. Larcher: 1. arm. sbor (francouzský), jeho bitvy v Belgii až na Marnu (rok 1914).

⁵⁾ Novicky, Svěčin, Morozov.